

Є. Павловська, В. Лисенко,
науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Л.І. Хомутенко,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

СВІТОВИЙ ДОСВІД І ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В РОЗВИТКУ СЕЗ (ВЕЗ) УКРАЇНИ

Одним із аспектів стимулювання господарської діяльності в межах транскордонного співробітництва можна вважати організацію різних типів спеціальних вільних економічних зон. Діяльність СЕЗ спрямована на досягнення двох цілей: створення “острівців конкурентоспроможності” в економіці, яка ще не повністю готова до міжнародної конкуренції; перенесення переваги міжнародної конкуренції у національну економіку і, таким чином, допомогти країні стати більш конкурентоспроможною. Основні функції, які покладаються на СЕЗ – залучення іноземних інвестицій та технологій, розширення експорту, розвиток виробництва, орієнтованого на внутрішній ринок, в тому числі імпортозамінних галузей, підвищення рівня зайнятості населення і кваліфікації кадрів, розв’язання соціально-економічних проблем.

Основні умови створення СЕЗ в прикордонних регіонах: вигідне транспортно-географічне положення, наявність трудових ресурсів, наявність транспортної, виробничої та соціальної інфраструктури, наявність умов для розвитку рекреаційної сфери.

В Україні прийнято рішення про створення таких СЕЗ: “Донецьк”, “Азов” (Донецька область), “Закарпаття” (Закарпатська область), “Яворів”, “Курортполіс Трускавець” (Львівська область), “Славутич” (Київська область), “Інтерпорт Ковель” (Волинська область), “Миколаїв” (Миколаївська область), “Порто-франко”, “Рені” (Одеська область), “Порт Крим” (АР Крим), “Ярославна” (Сумська область).

За даними Організації Об’єднаних Націй сьогодні у світі існує понад 3 тисячі спеціальних економічних зон різного типу, в яких створюється експортна продукція, що перевищує 5 % від загального обсягу світової торгівлі, і забезпечується робочими місцями на 50 млн. осіб. Серед країн Центрально-Східної Європи найбільших успіхів у відстоюванні своєї позиції під час переговорів з ЄС досягнула Польща, на території цієї країни після вступу в ЄС продовжують функціонувати 14 СЕЗ.

Досвід розробки законодавства щодо СЕЗ та його запровадження в країнах Центрально-Східної Європи корисний для України.

Питання доцільності СЕЗ в Україні неоднозначне і дискусійне. Існує позитивний світовий досвід, який демонструє те, що СЕЗ є дієвим інструментом подолання відсталості у соціально-економічному розвитку окремих регіонів, залучення інвестицій в економіку. Однак в Україні відсутня єдина, науково обґрунтована програма розвитку СЕЗ, характер та умови функціонування українських СЕЗ суперечать деяким вимогам ЄС, що гальмує

процес реалізації євроінтеграційних прагнень держави. За весь період функціонування СЕЗ очікувалось досягти таких показників: залучення інвестицій – понад 6,3 млрд. дол. США (фактично станом на 01.04.2007 – 3,4 млрд. дол., або 53,5 % від запланованого); створення нових та збереження існуючих робочих місць – 163,6 тис. дол. (фактично – 140,6 тис. дол., або 85,9 % від запланованого).

Подальше використання СЕЗ потребує таких заходів:

1. Затвердження законодавчого комплексу заходів щодо визначення результатів діяльності СЕЗ.
2. Скорегування пільг, наданих підприємствам відповідно до вимог ЄС.
3. Збереження пільг суб'єктам СЕЗ відповідно до інвестиційних угод.
4. Обмежити термін функціонування СЕЗ до 25 років.
5. Усунення невідповідності між законами, що регламентують діяльність українських СЕЗ.
6. Використання досвіду розвинутих країн, нових членів ЄС, зокрема Польщі.

З метою прискорення соціально-економічного розвитку окремих регіонів України та відпрацювання нових механізмів господарювання необхідно одночасне створення кількох експериментальних зон різних спрямувань.

Павловська, Є.О. Світовий досвід і особливості його застосування в розвитку СЕЗ (ВЕЗ) України [Текст] / Є.О. Павловська, В. Лисенко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє: зб. тез доп. XI Науково-практичної конференції студентів (22 квітня 2008 р.) та XII Науково-практичної конференції студентів (23 квітня 2009 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2009. – С. 39-41.